

Hrozící ukrajinský debakl

 nationalinterest.org/feature/looming-ukraine-debacle-210160

Vzhledem k zhoršující se vojenské situaci na Ukrajině se ministři zahraničí NATO sešli v Bruselu, aby vypracovali dlouhodobý plán na dodání nezbytných dodávek do Kyjeva. Jak řekl generální tajemník NATO Jens Stoltenberg, „Ukrajincům nedochází odvaha, dochází jim munice“. Amerika, rozptýlená jinými záležitostmi, stále více vzhlíží k Evropě, aby koordinovala obranu Ukrajiny. Zdá se však, že evropští lídři kromě honby za granáty a penězi nebo odhalení skromné strategie obranného průmyslu EU nemají nápady ani prostředky, jak rozhodným nebo včasným způsobem zasáhnout.

Návrh francouzského prezidenta Emmanuela Macrona, že vojska NATO mohou vstoupit na Ukrajinu, podpořilo Polsko a Česko, ale vyvolalo určité zděšení ve Francii samotné. Ještě důležitější je, že Německo, Spojené království a Spojené státy stále vylučují boty na zemi. Namísto nového přístupu pokračuje starý vzorec: NATO zvažuje, jak pomoci Ukrajině, aniž by vyvolalo otevřenou válku s Ruskem, a nakonec selhává v poskytování takové rozhodné pomoci, která je potřebná k otočení průběhu války.

Dalším zavedeným vzorem je opakování moralistického binárního jazyka. Západ „nemůže nechat Rusko vyhrát“. „Řád založený na pravidlech“ by se mohl rozpadnout. Pak je tu nová teorie domina: pokud Ukrajina padne, ruské hordy se zaplaví dál na západ. Personalizace konfliktu na jednoho zlého muže, Vladimira Putina, pokračuje smrtí Alexeje Navalného. Je to manichejský boj dobra a zla, demokracie a autoritářství, civilizace a temnoty. Nemůže být „žádný mír, dokud tyran nepadne“. Západní aliance nesmí zakolísat ve svém závazku vůči Ukrajině.

Co celému diskurzu chybí, je realismus. Jaká je skutečná rovnováha sil mezi válčícími národy a co lze vyvodit ze dvou let tvrdé mocenské soutěže mezi Ruskem a NATO? Není překvapením, že západní lídři se zdráhají přiznat, že zoufalá situace, jíž Ukrajina čelí, souvisí s jejich vlastními základními nesprávnými kalkulacemi ohledně Ruska. Mnohočetné chyby Ruska v této válce jsou dobře známé, ale co ty, které udělala západní aliance ?

Plán A Západu selhal; Ruský plán B se pomalu daří.

Asi před dvěma lety vyšlo najevo, že ruský plán A na Ukrajině selhal. Putinovým počátečním přístupem byl náhlý přesun jednotek na Ukrajinu, který by v nejlepším případě mohl svrhnout ukrajinskou vládu nebo alespoň donutit Kyjev k podpisu nové a méně příznivé verze dohody Minsk II. Ruskému plánu A vzdorovala Zelenského vláda, jejíž vojenské síly se v březnu 2022 pevně držely na předměstí Kyjeva. Po dubnovém krachu istanbulských mírových jednání mezi Kyjevem a Moskvou se Rusko přesunulo k plánu B: vést drtivou válku opotřebování, aby se vyčerpala vůle Kyjeva a jeho schopnost vzdorovat, zatímco se testuje kolektivní schopnost západní aliance udržet Ukrajinu.

Ruský plán B měl v roce 2022 smíšené výsledky. Zatímco Rusko získalo důležitá, i když nákladná vítězství v Mariupolu a Severodoněcku, Ukrajina využila nedostatku ruské pracovní síly k získání zpět území v Charkovské a Chersonské oblasti. Po částečné vojenské a ekonomické mobilizaci však Rusko zahnilo, porazilo ukrajinskou ofenzívu v roce 2023 a v roce 2024 převzalo převahu.

Jak se pomalý úspěch ruského plánu B stává zjevnějším, je nyní objasněno selhání vlastního plánu Západu A vypořádat se s Ruskem. Tento plán sestával ze sankcí k vykolejení ruské ekonomiky, diplomacie k izolaci Putina režimu a použití zbraní a know-how NATO k vážnému poškození Ruska na bojišti. Optimálním výsledkem by bylo ruské ponížení a stažení z Ukrajiny. Ale odborníci nás ujistili, že ať se stane cokoli, Rusko bude vážně oslabeno a bude dosazeno na jeho místo. To však není to, co se zhmotnilo.

Chybné předpoklady

Ruská ekonomika byla hodnocena jako slabá a zranitelná vůči sankcím vzhledem k její energetické závislosti a relativně nízkému skóre HDP, které se vypočítává přepočtem hodnoty jeho ekonomiky na americké dolary. Toto opatření nezohledňovalo ruský strategický průmysl, soběstačnost zdrojů a přístup k alternativním obchodním partnerům. Západní sankce na ruský energetický export selhaly a poškodily některé evropské ekonomiky více než Rusko. Způsobily také prudký nárůst cen energií a zajistily, že Rusko získalo více než dost příjmů na financování svého válečného úsilí. Naděje, že většina nezápádních států přestane obchodovat s Ruskem, se také ukázala jako neopodstatněná; Rusko zvýšilo své obchodní toky s Indií, Tureckem a Čínou, zatímco mnoho ruských sousedů tiše profituje z dalšího prodeje sankcionovaného zboží do Moskvy.

Předpoklad, že Rusko je kleptokracie, vedl k osobním sankcím vůči bohatým Rusům, u nichž se očekávalo, že budou mít politické vedlejší účinky; ztratí přístup ke svému majetku a přepychu na Západě, ruští kleptokraté by se jistě obrátili na Putina. Místo toho je sankce do značné míry motivovaly k tomu, aby investovali peníze ve své vlastní zemi a projevíli svou loajalitu vůči režimu. Západní sankce tak byly dvojnásobným selháním: nezruinovaly ruskou ekonomiku ani nedestabilizovaly elitní koalici kolem režimu.

Další soubor předpokladů byl vojenské povahy. Ruské neúspěšné použití tvrdé síly v prvních dvou měsících jeho „Speciální vojenské operace“ bylo považováno za ukazatel hrubé vojenské neschopnosti. Tvzení o vysokých ruských kauzalitách a ztrátách vybavení byly spojeny s korupcí, špatnou morálkou a dezorganizací. Většina komentátorů a reportérů akceptovala v nominální hodnotě ukrajinské, americké a britské odhady ruských ztrát, stejně jako počet ztrát zařízení open source zpravodajské jednotky „Oryx“. Tvzení o astronomických ruských ztrátách posílilo dlouhodobý předpoklad vojenské převahy NATO nad Ruskem a vytvořilo na Západě pozoruhodný válečný optimismus. Ukrajina by nyní použila západní zbraně, taktiku a výcvik vyššího kalibru, aby porazila Rusko komplexně. Zázračné zbraně NATO, které změnily hru, zůstaly stranou a mohly být zavedeny, když Ukrajina potřebovala rozhodnou pomoc.

Tyto vojenské předpoklady se nyní ukázaly jako nesprávné. Odkapávání pokročilých zbraní, kalibrovaných tak, aby se zabránilo překračování ruských redline příliš flagrantně, neumožnilo Ukrajincům dosáhnout rozhodujícího úspěchu v roce 2023. Zatímco přístup ke zpravodajským, sledovacím a průzkumným systémům NATO poskytl Ukrajině zásadní výhodu při zaměřování na bojiště, Výcvik, vybavení a plánování NATO se ukázalo jako nevhodné pro ukrajinskou ofenzívu v roce 2023. Země NATO neposkytly konzistentní typy zbraní ani neudržely krok se základními potřebami výroby nebo nákupu munice do roku 2024. Celkově nebylo NATO na válku na Ukrajině dobře připraveno; její vojenské doktríny předpokládaly intervence v občanských válkách nebo konfliktech se slabšími protivníky, nikoli zástupnou opotřebovací válku s rovnocenným konkurentem.

Naproti tomu Rusko bylo lépe připraveno na dlouhou trať vojenské výroby a také úspěšně inovovalo v reakci na vojenské neúspěchy, které zažilo. Ruská armáda se přizpůsobila podmínkám téměř úplné viditelnosti bojiště, masovému používání dronů a výrazně sníženému výkonu tanků a letadel. To zahrnuje inovativní útočnou taktiku pěchoty, nové metody použití a boje proti dronům a v poslední době také zničující použití klouzavých bomb, které umožňují použití ruského letectva při vyhýbání se protiletadlové palbě. Na taktické a operační úrovni Rusko zapojuje mnoho částí fronty současně a nutí Ukrajinu k vyčerpávajícímu a neustálému přesouvání jednotek. Prezentovat ruské vojenské úspěchy jako „lidské vlny“ nebo „masné útoky“ je zjevně nepřesné. Ruský přístup je postupný, vyčerpávající a všechno, jen ne bezduchý.

Vzhledem k této dynamice byly rozšířené řeči o ukrajinském vítězství nahrazeny přízrakem porážky, pokud Západ nedokáže dodat potřebné zbraně a zásoby. Přesto, i když granáty dorazí včas, Ukrajina má také problém s lidskou silou, který je mnohem těžší vyřešit. Hluboká neochota ukrajinské vlády vydat další mobilizaci může odrážet strach z nespokojenosti obyvatelstva a pochybnosti o schopnosti státu dodat požadovaný počet mužů.

Navzdory všem výše uvedeným indikátorům chtějí mnozí na Západě pokračovat v plánu A: další sankce proti Rusku, nové zbraně a více výcviku pro Ukrajinu, to vše proto, aby se Ukrajina nějak připravila na zahájení další ofenzivy v roce 2025. Přesto zůstává nejasné, jak může Ukrajina přežít rok 2024, pokud Rusko převyšuje produkci Západu o více než tři ku jedné a bude mít k dispozici více vojáků. V další fázi války se musí něco poddat.

Co dál?

Současná dosti zoufalá snaha dát dohromady munici k zajištění okamžitého přežití Ukrajiny nepředstavuje plán B pro Západ na Ukrajině. Definice „vítězství“ stále chybí. Není jasné, jaké předpoklady musí mít „čestná“ jednání s Ruskem. Plán B západní aliance musí být volbou mezi rychlým rozvojem účinného prostředku ke zdvojnásobení podpory Ukrajině nebo zahájením jednání o kompromisu s Ruskem.

Macronova varianta západního „double-down“ na Ukrajině vypadá nepřesvědčivě. Řeči o rozmístění jednotek NATO nejsou vážnou hrozbou pro ruskou vojenskou dominanci. Pravděpodobnější je, že to představuje signál západního závazku, který má v rozhodující

chvíli posílit ukrajinskou morálku a také zajistit, aby v případě debaklu nemohl být Macron obviněn z toho, že mlčel. Co by ale ve skutečnosti mohlo 2000 francouzských vojáků na Ukrajině udělat, aby změnilo vojenskou rovnováhu? Jistě by to nebylo nic jiného než provizorium, ale s riziky dalšího debaklu, vzhledem k tomu, že kontingent NATO na Ukrajině by nebyl chráněn článkem 5 a byl by s největší pravděpodobností „férovou hrou“ pro ruské rakety a drony.